

Nesogordonia papaverifera (A. Chev.) R. Capuron

NAZIVI

Nesogordonia papaverifera Capuron naziv je drva botaničke vrste iz porodice *Sterculiaceae*. Trgovački su nazivi te vrste kotibé (Njemačka, Francuska), danta (Velika Britanija, Gana, Nigerija), senhungo (Angola), ahia, baka (Njemačka), olborbora (Gabon), akuama, apru, epro (Gana), ovoué (Kamerun), tsanya (Kongo), otutu (Nigerija).

NALAZIŠTE

Stabla *Nesogordonia papaverifera* R. Capuron rastu u zapadnoj Africi. Područja rasprostranjenosti tog drveća jesu Obala Bjelokosti, Gana, Nigerija, Kamerun, Gabon, Kongo, Angola. Ponajprije raste u području tropskih poluzimzelenih i zimzelenih kišnih šuma, ali i unutar nizinskih tropskih kišnih šuma.

STABLO

Naraste od 25 do 30 m, dužina debla mu je 20 m, prsni promjer od 0,6 do 0,8 (1,0) m. Deblo je pravilnoga, cilindričnog oblika. Vanjska je kora drveta ispucana, siva do crvenkastosiva. Debljina kore je od 1 do 2,5 cm.

DRVO

Makroskopska obilježja

Drvo je rastresito porozno. Bjeljika i srževina međusobno se razlikuju bojom. Srževina je crveno-smeđa, katkad i ljubičastocrvena, a s vremenom potamni. Bjeljika je svjetlosmeđa do crvenkasta.

Tekstura drva je fina, jednolična i dekorativna. Žica drva je ravna ili usukana. Sirovo je drvo aromatičnog mirisa. Granica goda nije uvijek uočljiva. Pore i drvni traci vidljivi su povećalom.

Mikroskopska obilježja

Traheje su raspoređene pojedinačno, u paru i radialno. Promjer traheja je 40...75...100 mikrometara, a gustoća 29...37...42 na 1 mm² poprečnog presjeka. Volumni udio traheja iznosi 18...26 %. Traheje srži ispunjene su smeđim sržnim tvarima. Raspored aksijalnog parenhima je aparatrahealno ljestvičast i katni. Volumni udio aksijalnog parenhima kreće se u rasponu od 20...28 %. Staničje drvnih trakova je homogeno do slabo heterogeno, visine 250...300 mikrometara, širine

15...25...35 mikrometara, odnosno 1...2...3 stanice. Gustoća drvnih trakova je 5 – 8 po milimetru poprečnog presjeka. Volumni udio drvnih trakova iznosi od 18 do 21 %. Aksijalni parenhim i parenhim drvnih trakova često su ispunjeni kristalima. Drvna su vlakanca libriformska, a dugačka su 700...850...1300 mikrometara. Debljina staničnih stijenki vlakancaca je 2,2...2,9...3,5 mikrometara, a promjer lumena 4,0...11,0...16,0 mikrometara. Volumni udio vlakancaca je od 33 do 36 %.

Fizička svojstva

Gustoća standardno suhog drva, ρ_0	660...720...770 kg/m ³
Gustoća prosušenog drva, ρ_{12-15}	680...760...830 kg/m ³
Gustoća sirovog drva, ρ_s	900...950...1050 kg/m ³
Poroznost	oko 52 %
Radijalno utezanje, β_r	5,0...5,6...6,2 %
Tangentno utezanje, β_t	7,0...8,0...9,4 %
Volumno utezanje, β_v	12,2...13,8...15,9 %

Mehanička svojstva

Čvrstoća na tlak	46...63...76 MPa
Čvrstoća na vlak, paralelno s vlakancima	6,5...14...17 MPa
Čvrstoća na savijanje	11...15,5...23,6 MPa
Tvrdoća prema Brinelu, paralelno s vlakancima	55...73...92 MPa
Tvrdoća prema Brinelu, okomito na vlakanca	23...36...46 MPa
Modul elastičnosti	8,0...13,5 GPa

TEHNOLOŠKA SVOJSTVA

Obradivost

Drvo se dobro strojno obrađuje. Lako se ljušti, pili, blanja, brusi, buši i politira. Prije bušenja drvo je potrebno predbušiti. Obrada ručnim alatima je otežana.

Sušenje

Drvo se dobro i polako suši. Za vrijeme sušenja rijetko dolazi do vitoperenja ili kolapsa.

Trajnost i zaštita

Prema normi HRN 350-2, 2005, srž drva srednje je otporna na gljive truležnice (razred otpornosti 3) i

srednje otporna na napad termita (razred otpornosti M). Srž je slabo permeabilna (razred 3 – 4). Prema normama, može se upotrebljavati u uvjetima koji odgovaraju razredu opasnosti 2 (u unutarnjim uvjetima i vani, ali natkriveno). Drvo koje je povremeno izloženo vanjskim utjecajima potrebno je na odgovarajući način zaštititi, dok se trajno izlaganje promjenjivim vanjskim utjecajima ne preporučuje.

Uporaba

Drvo vrste *Nesogordonia papaverifera* upotrebljava se za izradu ljuštenih furnira i furnirskih ploča, unutarnjega skupocjenog namještaja, drvenih podova, stolarije i stubišta, drvenih predmeta, držala za alate, glazbenih instrumenata i u modelarstvu.

Sirovina

Drvo se na tržištu pojavljuje u obliku trupaca i piljenica različitih dimenzija.

Napomena

Drvu vrste *Nesogordonia papaverifera* (A. Chev.) R. Capuron zasad ne prijete nestanak (nije na

popisu ugroženih vrsta drva CITES – Convention on International Trade in Endangered Species). Drvo sličnih svojstava imaju i vrste *Cistanthera leplaei* Verm., C. Spp, *Pentace burmanica* Kurz, *Staudtia gabonensis* Warb., *Tarrietia utilis* Sprague, T. Spp.

Literatura

1. Richter, H. G.; Dallwitz, M. J., 2000: Commercial timbers: descriptions, illustrations, identification, and information retrieval. In English, French, German, and Spanish. Version: 4th May 2000. <http://biodiversity.uno.edu/delta/>.
2. Wagenführ, R.; Scheiber, C., 1974: HOLZATLAS, VEB Fachbuchverlag, Leipzig, 585-587.
3. ***HRN EN 350-2, 2005: Trajnost drva i proizvoda na osnovi drva – Prirodna trajnost masivnog drva, 2. dio.
4. ***<https://tropix.cirad.fr/FichiersComplementaires/EN/Africa/KOTIBE.pdf> (preuzeto 7. siječnja 2018.).
5. ***<http://www.tropicaltimber.info/specie/kotibe-nesogordonia-papaverifera/> (preuzeto 7. siječnja 2018.).

prof. dr. sc. Jelena Trajković
doc. dr. sc. Bogoslav Šefc